విశాఖపట్టణ చరిత్రము

13238

శ్రీరస్తు

వేణుగోపాల శతకము

ఇది

భక్త హృద్రంజకరంబుగా నుం[redacted]

మంగు వెంకటరంగనాథరావుగారివలన,

ముద్రించి ప్రకటింపబడియె.

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు

కాకినాడ.

శ్రీ వేంకటేశ్వరవిద్యాసాగర ముద్రాక్షరశాల.

1913

వెల 0—2—0

శ్రీ ర స్తు.

వేణుగోపాల శతకము

సీ. కౌస్తుభవక్ష శ్రీకర పాదరాజీవదీన శర ణ్యా మహానుభావ। కరిరాజవరదభాస్కరకోటిసం కాశ పవనభుగ్వరశాయి పరమపురుష। వేదవే ద్యానంత విభవ చతుర్దశభువనశోభితకీర్తి పుణ్యా మూర్తి। వైకుంఠపట్టణవాస యోగానన్దవిహాగరా ఢ్వావాన విశ్వరూప। నీలనిభగాత్ర శ్రీరమణీకళ త్ర। సద్గుణస్తోమయదుకుల సార్వభౌమ। మదరి పువి ఫాల మునిజనహృదయలోల। వేణుగోపాల భక్తసంత్రాణశీలా॥ నినుసదాహృత్కజ్జమున బా యకున్దనాపశ్లోడువలె నేర్పరినిగాను। యేవేళని న్ను పూజిన్చుచున్డుటకునాదృఢచిత్తుడైనయాధ్రు వుడగాను। సతతంబునిన్ను సంస్తుతిజేయుచున్డ నావే శిరంబుల సర్పవిభుడగాను। నీవిశ్వరూ పంబుసేవించుటకు సహాస్రాక్షముల్గల్గువాసవుడగా ను। యట్టివారలకృపజూచు టెచ్చుగాదు। దేవనా వంటిదీనుని బ్రోవవలయు-మ॥ శ్రీరుక్మిణీముఖసారస

మూర్తాన్దసత్యభామామనశ్శశిచకోర। జాంబవతీకు
చశైలకన్దరగాత్రమిత్రవిందాధరబింబకీర। భ
ద్రావయోవనభద్రేభరాజకళింగాత్త్ర జాచిదాసన్ద
నిలయలక్షణశ్శృంగారవీక్షణకాసారహంససుదం
తాగుణాపహారసుందరకపోలవిబుధసంస్తుతకళపాల
వాలధృతశైలకాన్చనవర్ణచేలము॥ భానుకోటిపరిభా
భాసురంబగు వెల్గుపరులు జూచిన గానబడనివెల్గు
గురుకృపచేగాకగురుతు తెలియని వెల్గున మ్రిత
ద్రిష్టి చేనమురువెల్గు। విద్యుల్లతాపరివేష్టితంబగువె
ల్గు ఘనలీలకాంతుల గ్రక్కువెల్గు। దశవిధప్రణవ
నాదములు గల్గినవెల్గుమౌనులెన్నగ రమ్యమైనవె
ల్గు। ఆదిమధ్యాంతరహితమైనట్టివెల్గు। ఇట్టివెల్గును
సేవిన్చనట్టి చెడ్డ। వారికేలలభిన్చుకైవల్యపదము॥
వేదంబులును నీవె వేదాంగములునీవెజలధులునీవె
భూజములునీవె। క్రతువులునీవె సద్వ్రతములునీవె
కోవిదుడటంచననీవెనదులునీవె। కనకాద్రినీవెఆ
కాశంబునీవె పద్మాప్తసోములు నీవెయగ్ని నీవె। నణు
రూపములునీవె నవనీతములు నీవెబ్రహ్మమునీవె గో
పతియునీవె। నిట్టినినుసన్నుతింపగా నెంతవాడ।

కించనుఁడనన్ను బ్రోవునీకింకరునిగ॥మ॥ వేదాంతు
లనుచు బ్రహ్మాదు లెన్నినవెల్గునాదాంతసీమనునడ
రువెల్గు। సాధుజనానందసంపూర్ణమై వెల్గుబోధకు
నిలయమై వొసగువెల్గు। ద్విదళాబ్జమధ్యమందుద
యంగవెల్గుసుషుమ్న నాళంబునజొచ్చువెల్గు। చూ
డ చూడగ మహాశోభితంబగు వెల్గు నిఖిలజగంబు
లనిండువెల్గు। శతకోటి సారసహితులమించినవెల్గు
మేరువు శిఖరంబుమీద వెల్గు అట్టివెల్గును నెపుడు
బాహ్యాంతరమున తెలియనేర్చిన యాతడే దేవుడ
నగ॥మ॥ వేదాంతయుక్తులువిని రెండునేర్చక వా
గినాతఁడు రాజయోగిగాఁడు। కల్లులొట్టైడు దాగి
కైపెక్కి దెలియక కేక వేయగనెశాక్తేయుగాడు
పట్టుపురాజుచేపట్టియున్నంగానెగుడిశ వాటుకుభా
రిగుణమురాదు। ముద్దపైవలపునన్నొద్దెరుంగక మో
వినానగానే జొల్లుతేనెగాదు। కోతిపైనున్న సింగ
పుకొదమగాదు। యెంతచదివిన కులహీనుదెచ్చు
గాఁడు మ॥ దన్డకమన్డలధారులై కాషాయములు ధ
రించిన దానముక్తిలేదు। భూతి గంపెడుబూసి పులి
చర్మములుబానిముక్కులుబూసినదాన ముక్తిలేదు। తి

షమణి పట్టెడు తీసిపూనెడు తనభుజములు గాల్చి
నముక్తిలేదు। వాయువుబన్ధనిన్చిధీయుక్తియలయకగూ
తవేసినదానముక్తిలేదు । గురుపదామ్బుజములభక్తి
కుదిరితప్పు । తామెరుంగకముక్తిలేదవనియన్డు। మ ॥
దారిద్ర్యమనెడు భూధరచయంబులు గూల్పహరి
నీదుభక్తి వజ్రాయుధంబు । అజ్ఞానమనెడు గాఢాం
ధకారమణంప నీదుసపర్యభానూదయంబు । ఘో
రమహాదుష్కృతాంభోరాశి నింకింప నీదుసేవమహా
దవానలంబు । చపలంబనెడు రోగ సమితినిమాన్ప
గ నబ్జాక్షనీస్మరణ దివ్యౌషధంబు । వెన్న గలిగుండి
నేతికివెతకినటుల । పరులవేడితి మీమహాతెర్తుగ లే
క ॥ మ ॥ సూక్ష్మపానముచేసి సొక్కినవేళ నామి
తపారణముచేసి మెలగువేళ బడలికపైనంబునడ
చి వచ్చినవేళ సురతమైహాయనిసొక్కువేళ ।నొం
టరిగా చీకటింటనుండిన వేళ నలకగా పవళించు
నట్టివేళ । తెరగొప్పమనమున దిగులు జెందిన వేళ
భక్తిగన్నట్టివిరక్తివేళ । లభ్యభావంబు జూడసలక్షణ
ముగ । వంశవెన్నెలగతిగానబడునుమ్ముకి ॥ మ ॥ అ
గ్రిహోత్రముతీర మస్థదానంబుపు వితరణగలిభోగం

చు నేర్పు । సంగీతసాహిత్యసంపన్నతయు మరిరస
యుతబంధు సంరక్షణంబు । ననుకూలమైన చక్కని
భార్యరాజసన్మానంబు ప్రఖ్యాతిమానుషంబు । సౌం
దర్యమతిదృఢశక్తి విలాసంబుజ్ఞానంబు నీపదధ్యాన
నిష్ఠ । యిన్ని విధములు గలిగివర్తించునరుడు । భూత
లస్వర్గపదములు బొందుచున్న॥ మ॥ అబ్బ మేలోర్చ
లేనట్టి వాడైనను మోహంబు గల తల్లి మూగదైన
ఆలురాకాసైనయల్లుడనాదైనకూతురు పెనురంకు
పోతుడైన । కొడుకుతుంటుడుకైనకోడలుపోంగైన
దనకు సాధ్యుడు గానితమ్ముడైన । గృహకృత్యము
లుపొరుగింట్ల వెంబడిబోయి చెప్పియేడ్చెడి దుష్టచె
ల్లలైననరు నిఖేదంబువర్ణింపదరముగాదు యంతట
ను సన్యసించుట యైన మేలు మ॥ అరవచెవులకు నే
లన రిదివజ్రపు కమ్మలద్దె తొత్తుకు విటుండున్న నేల
గుడ్డిముండకుమన్చిగొప్పయద్దంబేలనరవిగుడి సెకు
బలుచాందినేలపూరపందులకుపన్నీరుగన్ధంబేలబధి
రునకలవీణపాటలేల । కుక్కపోతుకుజరీకుచ్చులజీ
నేలపూటకూళ్లమ్మకుపుణ్యమేల । దనకుగతిలేక నా
కడిచ్చుతజనివానిమతుల చెరిచేటికండనుగ్రతుప్ర

తేల॥ మ॥ అలకాధిపతినే స్తమైనప్పటికినిఫాలవాతే
స్టుడుకొకిబిక్ష మెత్తవలసె।కమలాసనున్నికైన కరుణ
రానడచినకలహంసలకుతూడికొడలేను। క్షీరాబ్ధి
లంకలోజొచ్చినప్పటికైనకొంగతిండికి నత్తిగుల్లతే
ను అమరసామెబుసుబాయెంత నేలినబేగంబులకు
కుట్టుపోగులేను। యొకరికున్నైనటంచు మేపోర్వలే
క। నేడ్వగారాదు తనప్రాప్తి నెన్నవలయు ॥ మ ॥
అల్లునిజేర్చితే నధికప్రసంగియౌ ముద్దుజేసిన కు
క్క—మూతినాకు।కోళ్లుసాకిన పొంతకుండ శ్రద్ధిం
చుగొద్దితొత్తులపొందునద్దికీడ్చు। గూబవాలిన వా
ని కొంపనాశముయునిచనువిచ్చితేనాలు చంక కె
క్కు। పలువతోసరసంబు ప్రాణహానివోనర్చుదు
ష్టుడుమంత్రైవదొరనుజెరుచు। గనుకనివిదెల్చి జా
గ్రత్తగాను ప్రజల। పాలనము జేయుటిది రాజప
ద్ధతండ్రు ॥ మ॥అవనీశ్వరుడుమన్నడైన నర్థులకివ్వ
వద్దనివద్దిదివానుజెప్పు। మునుపీయొకడు చెప్పు బ
కిషీయొకడుజెప్పు తరువాత వాముజుందారుచెప్పు
తలద్రిప్పుచునుశిరస్తాచెప్పు వెంటనే కేలుమొగిడ్చి
వకీలుచెప్పు। దేశపాండ్యాతాను తిప్పవలెననిచెప్పు

షుతసద్ది చెప్రలోన మొనసి జెప్పు । యశముగోరి
నదొరకొడుకైనవాడు।యిన్ని చెప్పులుకడద్రోసి
యివ్వవలయు ॥ మ॥ఆత్మ దెలియని యోగి కద్వైత
ములు మెండునెఱజంకు లాడికి నిష్ఠ మెండు । పాలు
పిండని గొడ్డు బఱ్ఱెకదుపులు మెండు కల్ల పసిండికి
కాంతిమెండు । గెలువని రాజుకు బలు గెచ్చులును
మెండు యెలమివంధ్యకు మైథునేచ్ఛ మెండు । ద
బ్బరపాటకు తలద్రిప్పటలు మెండు పశిమి రోగపు
తొత్తుమిశిమి మెండు । కూటికియ్యని విటకా నిపో
టు మెండు । మాచకమ్మకుమరుసింటనాచు మెండు॥
మ॥ అలినివృన్చుకోజాలకతగవర్లబతిమాలు కొను
వానిబ్రతుకురోత । నర్తనాజ్ఞనల వెనకను జేరి తా
ళము ల్వాయించు వాసిజీవనము రోత । వ్యభిచ
రిన్చెడివారవనితగర్భమున పురుషత్వము వహించి
పుట్టరోత । బన్ధుకోటికిసరిపడనిదుర్వృత్తినిబడియు
న్న మనుజుని నడతరోత । యరసికుండైన నరపతి
ననుసరిన్చి కృతులొసర్చెడికవి సెత్తిగీతరోత ॥ మ॥
ఆస్థానమన్దువిద్వాంసులగని లేచి మ్రొక్కవేయ
సివార మోహిసులను । దలగొరిగిన్చి మొత్తసినున్న

ముసుబూసి బొగ్గుగన్ధంబునబొట్టుమర్చి। చెప్పులు
మెడగట్టిబింపిచేటవఁగొట్టిగాడిదె పైబెట్టికాలుపెట్టి
తటుకున గ్రామప్రదక్షిణంబొనరిన్చి నిల్చినచోట
పేనీళ్లజల్లి। విప్రదూషకులనుదానివెంటనిచ్చి। సా
గనంపించవలయుచు శమనపురికి। మ॥ పెట్టైనేర
నిరండ పెకు(—నితులపెద్ద గొడ్రాలిమున్డకుగొంతు
పెద్ద దొడపల్చనగునిన్త్రిరడిగన్డిబలు పెద్దరిత్తునిమున
సు కోరికెలుపెద్ద। అల్పవిద్వాంసుడు నాక్షేపణ
కు పెద్దమూర్ఖచిత్తుడుకోపమునకు పెద్ద। గుడ్డిగుఱ్ఱ
ముపట్టుగుగ్గిళ్లుతిన పెద్దనరయనాపోతుకన్డలను పె
ద్ద। మధ్యవైష్ణవునకును నామములుపెద్ద। పెట్టని
య్యాని విటుడులంఘించ పెద్ద।॥ ఈడిగెముత్తికిజో
డుశాలువలిస్తికుయుపగంగికిజరీకోకలిస్తి। కడియాలు
బెజవాడకనికికిదర్శిస్తిపోగులుగోసంగి పోలికిస్తిపో
చీలు చాకలపుల్లిచేతుల పోస్తిదానితల్లికి సూరుదార
పోస్తి। దాసరచ్చికి దేవతార్చనలమ్మిస్తిగుట్రాన్ని
యుప్పరకొండికిస్తిననుచుపాత్రాపాత్రములనక ని
చ్చి। జెప్పుకున్దురుమూఢులు శ్రేష్ఠముగను। మ॥ ఈ
నెగాండ్లంటరో యీండ్లబగిశారేను శెన్నందిసుదు

చెప్పవేమి । యే దగాం డ్లంటరో
యిాండ్లెంటిపోగ తెల్ల గొల్లాలబిగ్గిన గొనుగుతారు
కైతగాండ్లంటవొ కొల్పంగటిస్పక దిసయిచ్చు రము వే
రు చెప్ప వేమి । నానిపేలంటితమాశ గారొప్పునతప్ప
టి నేనుక చెప్ప వేమి । యినుచుపిపోత్రములగన్న
యట్టివేళ । పొటులంబలకొడుక నే మాటలిట్లు॥
మ॥ ఉండియిచ్చినిలో ఖిలండకొంపసురాష్ట్ర మాయె
నేమిహసింయిలాయె నేమి । చందాలు నాకిటికంపు
కన్న దియంబ లాయె నేమితిర సాలాయెనేమి ।
మాచికమ్మనమర్తమఖుపుబ్బహస్తబిత్రాయె నేమి పుస
ర్వసాయెనేమి । కులనాపకుండైన కొడుకుదీర్ఘా
యువైయుండె నేమస్తటముండె నేమి । బవరమున జొ
చ్చినపవని బంటు చేతి । దాయుధంబాయె నేమితె
డ్డాయె నేమి॥మ॥ఎనుబోతు వానకు జంకునాయెంతై
న వెల హెచ్చుగల తేజి వెఱచుగాక । చినిగినదొండి
బత్రైతకు వెఱచు నావితనూత్న బాలిక వెఱచుగాక ।
గడునైన వెను మొద్దుగాలికి వెఱచునా పిరిగగావిన
మాను వెఱచుగాక । ఉండుముష్టి బకారుపచ్చని వెర

చునా వీరపతివ్రత వెరచుగాక । మానుషముగల
దొరబిడ్డగానిసుకవి । నూటితిట్లకువెరచునా మోటు
ముండ। వు॥ ఏదంబులకు మంగలెంక డేబగునేటు
ప్రశ్న చెప్పను మాలపాపిగాడు । కైతముల్సెప్పబో
గముచిన్నెంక డేసరిసంగీతఇద్దను చాకలెల్లి । శా
త్రిపురండాలు సాతాసనంతమ్మచిందులు ద్రాకర్ర
దాసరిపెదకిర్ర । యీశౌగోట్టనుగోమటిరేశమేన
రిపతిరతాలకు మారుమసుపులచ్చి । యనుచుమూ
ఖాజీ యీరీతినసుదినంబు । భూతలమున యిసు
మంతనీతిలేక॥ వు॥ ఒంటిజందెము ద్వాదశోర్ధ్వ
పుండ్రంబులునమరినపసుపు కృష్ణాజినంబు । దండం
బుగోచికమండలమక్షమాలిక పుస్తకంబు పాదుకలు
నుగొడుగు । దర్భమౌంజీపవిత్రము గోముఖముకొ
నచెవిలోన దగుతులసీదళంబు । వేదమంత్రంబు
లు వినోద మౌనపరంజిపడి గెకుందనములు పంచశి
ఖల । తోనరుగుదెంచి బలినిభూదానమడిగి । తెచ్చి
సురపతికిచ్చెడి యిచ్చతోడ। వు॥ ఒర్పులార్పులున
రసోక్తులు భ్రూభంగములు గిలిగింతలు మోవియా
ను । పలుగళ్ళశ్వాసలు గోరులనొక్కులును పాల

యులుకలు పొడుగాటికులుకుజడల। వేటులు దొం
తర విడెములు మొనగుబ్బతాకులు మేచేబంధము
లుగళలు। తొడలు వేనూర్పులు తొడ తొడ పా
ర్పులురాహిరిపార్లికలాలసములు। నిట్టిశృంగారచే
ష్టలోకక్రాంత లేక।బహుగుగాఢ.దేవతాపైబడెడు మో
టు। నాడురతియందు తిన్న గావపపుచున్న।మ॥ క
నుముకర్తీరుచక్రాని కాంతిపొందిన శుభలక్ష
ణంబునుసూక్ష్మబుద్ధి। ఘనతవివేక విక్రమముబాం
ధవ్యవిమర్శవిలాసంబు మానుషంబు। సరసవాహా
లత సాహసంబొక వేళవిద్యావిచక్షత విప్రపూజ।
వితరణమేలుభూపతియందుభయభక్తినీతియుసర్వం
బునేర్చునోర్పు। స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానసంపన్న
తగాంభీర్యముపరోపకారచింత। యిట్టిమంత్రినిజే
ర్చుకొన్నట్టి దొరకు। కీర్తిసౌఖ్యంబు సకలదిగ్విజ
ముశిరియు । గలిగి యుండును దోషముల్తొలగి
పోను। మ॥

కన్నె నిచ్చినవానికబ్బమిచ్చినవానిసొంపుగానింపు
గావింపవలయు। నన్నమిచ్చినవాని నాదరించిన
వానిదాతగా తండ్రిగా దలపవలయు। విద్యనేర్పిన

వానివెరపుదీర్చినవాని గురునిగా హరునిగా నెఱుగవ
లయుఁ గొల్వఁగా విడిచినవానికీర్తి జేసినవానిని యాని
గా హరుని గాఁ బూజింపవలయు । నిట్టివాఁడెట్లైనేమ
నెట్టుకొనక । కినుకబుట్టించుపలుకుడాఁగి నుడువక ద్రిమ్మని ।
కలకొంచపుఁబాపమాటలు చెప్పవచ్చునందియిచ్చిన వా
నదిసంపవలయు । నిచెత చుట్టు చైతుచమింగని
తోఁడు చేసి పల్కనదిష్టముపలయు । తిట్టితేనన్నప్పుడు
దానికోషముహొందియుండుప్రియయునుసుభక్తి చిత్త వ
లయు । దీనింబినాఁడదీఘాఁటయున్నను పొందిరి
దైననంపలంపెక్కడవలయు । నట్టిపాఁపము నకవి
తేనట్టియుత్తని । కవియునగ నేలక పమాల కాకిగా
డా॥ వ॥ కొండెనిగల్ తలగుద్దలు హాకొక్కచలువ
వస్త్రములు పొజ్జలుకత్తుల్ల । కానికొంకలుగంపెడే
ం బంధ్యాలును తలవాల్లు జలతాయిదాఁలుదాలుఁ ।
నన్నప్రతిమమూర్తి చాలుకట్నాలు జోల్లువదెమ్ము
లు పల్లెవాళ్లు । దాడీలు నెమరాకుతరపహాసాగను
కోర్లునంత కంతకు గాలిఁటుంచు వేళ్ళు । సముదము
నబోచ్చి రొమ్ముగాయములకోర్చి । రాత్రిప్రలయిం
చ నేసనక్షత్రియులకు । నేలకొల్పనయాపట్టియె

స్తోత్రమ్ము। మ॥ కోమటియత్యంతక్షామముగోరును
ఘాటిమీక్షితీశుఁడు దప్పుకోరు । పండితుండు రాజుగాగ్రామ
మంతగఁగోరును ధనమంతుఁజేవోరి శవముగోరు । కు
జనులకా దైన్యంబు ప్రియులరోగము గోరు
స్వామిద్రోహంబు గోరు । సతులనాధులు పతి
గోరుచుందురు మొదలుగోరుదురు మొదలుగోరు ।
నాధునాసతి గ్రామాధిపతిమయిన । దేవభూసురవృ
త్తులు దియ్యఁగోరు॥ మ॥ కంపచుకొట్టుపాసకము
బోసి పెంచిన ముష్టి చెట్టుకు తీపుబుట్టబోదు । పాలము
న్నిటిలోఁబలుముంచి కడిగిన కాకి పికొట్టకు తెలుపు
గలుగబోదు॥ వన్నెరుగంధంబుపట్టించి విసరిన తేలు
కొండెగాడుంబుతీయబోదు । వెదురుబద్దలు కట్టి వే
సి బిగించిన కుక్కతోకకు వంకకుదురుబోదు । మం
చిమాటలనెంతబోధించిచెప్ప । మడియుపండకు విగు
ణంబువిడువబోదు॥ మ॥ ఖేద మోదంబుల భేదంబుదె
లియక గోలనైగడిపితి కొన్ని నాళ్ళు । పరకామిను
లకానబడిపాపమెఱుగక కొమరు ప్రాయంబున కొ
న్ని నాళ్ళు । ఉపవసోషణముల కుబ్బిశౌలను వేడికొ
వ వ చే ను ంను చు కొన్ని నాళ్ళు ।

ఘోరమయినట్టి సంసారసాగరమిదు కోసుచు పా
మరపుచేకొన్ని నాళ్ళు। జన్మమెత్తుట మొదలు
యీసరణిగడిచె। నెటులకృపజూచె దోగతంబెం
చబోకు। మ॥ గజముపయిమిడిడోలుగాచిడకెత్తితే
మోసునాపడవేసి కూసుగాక। చిలుకపంజరము
లోపలగూబసుంచితే పలుకునా భయిపెట్టిసులుకు
గాక। కుక్కనందలములో గూర్చుండ బెట్టితేగూ
ర్చుంచునాతోళ్ళకొరకుగాక। ధర్మకార్యంబులద
రిజేసినుంచితేయిచ్చునాతన్నుక చచ్చుగాక। చె
డిబ్రతికినట్టిశుంఠను చేర్చుకొనిన వాడుచెడుసుం
చుకొన్న భూవరుని జెరుచు। మ॥ గ్రోపులు నరుపంగ
గోసివండుకతినేమాల మాదిగలుభూపాలులయిరీ।
మానాభిమానముల్మాని ప్రవర్తించుమంకుగులాము
లు మంత్రులైరి। అక్షరంబెరుగనియాకారపుష్టిచే
వర్ణసంకరులు విద్వాంసులయిరి। బాజారిరంకుకు
పంచాయతీచెప్ప పాతలంజలు వీరమాతలయిరి।
అహాహాకలియుగధర్మమేమనగవచ్చు। నిన్నిటికి
నోర్చియూరకెయుండదగునె। మ॥ చదువుచుం

డెడీవేళ సభలోనఁగూర్చుండి యున్న పోతులకొండు
కెన్నుతప్పు । విద్యాధికులకిచ్చు వేళడ్డపడి మూలభ
గడీలకొండుకు వద్దనుచు చెప్పు । ఘన మెక్కువగ
గూర్చితినలేక యేడ్చెడి పెనులుబ్ధుడర్థులగనినరో
ష్పు । బిరుదుగలిగినయింట పెరిగినాకొంతంబువిప్పి
సంతనెనుక్క వెతుకు చెప్పు । రాజసభలందు పం
డితపత్ర్యములకు । పనులు చెరుచుచు యొక్కొ
క్కపడమితప్పు । మ॥ జన్ని రోగికి బత్తైజున్ను వేసి
నయట్లు పిల్లినెత్తినివెన్నబెట్టినట్లు । కుక్కపోతుకు
నెయ్యికూడువేసినయట్లు చెడ్డజాతికివిద్య చెప్పిన
ట్లు సాతానినొష్టవిభూతి రాచినయట్టు గూబదృష్టి
కిదివ్వెగూడినట్లు ।ధనపిశాచికి సుదర్శనముగన్పడి
నట్లు చలిచీమలకు మ్రుగ్గు జల్లినట్లు । సురభిబదని
కపాముకు జూపినట్లు । దుష్టునకునీతి వెగటుగాదో
చునట్లు॥ మ॥ తండ్రిమధ్వాచారి తనయుడారా
ధ్యుండు తల్లిరామానుజమతస్థురాలు । తానుకూ వి
మతంబు తమ్ముడు బౌద్ధుండు సర్వేశ్వరమతంబుప
డ్డకునిడి । ఆలుకోమటిజాతి అక్కజంగమురాలు
బావగారిదిలింగ బలిజకులము । ఆడబిడ్డసుకారి అ

ల్లుడు పింజారి మఱియులు కోడలుమారువాడే । కలి
యుగమునసిట్టివర్ణ సంకరులు పెరిబలి । రుత్రసుకు
లంబులు నొకమూల నొత్తిగిల్లె। మ॥ తల్లిరంపునష్టం
ష్ఠాదాతివచ్చిన యట్లు మూలనిక్షేపంబుమునిగిన
ట్లు కూతురివిటుడు వెల్లకొల్లపోయిన యట్లు కాకావి
పల్లెలు కాలినట్లు తనయూరిగడ నెల్లదండగకయిన
ట్లుతండ్రితద్దినమేమొ తప్పినట్లు । చల్లపంయిబడి
దొంగచేసిపోయిన యట్లు కొడుకునప్పుడు తలగో
ట్టినట్లు దిగులుబడిచూచి మూర్ఛిల్లితెప్పరిల్లికపులకి
య్యంగవద్దనికన్న మిటు। మ॥ దూదేకులవాలు నే
సుహామూర్తిగోపాళుపట్రిమంగడుగాండ్ల బాలిగాడు
బయిశేని నాగడుపటుసాతెనారాయుడుగ మడిల
చ్చిగాడాముకున్ను । చాకలమల్లడు సాతానితిరుమ
లగొల్లకాటుడుబేస్తగుర్విగాడు । కోమటిశంభుడు
కుమ్మరచెంగడు మంగతెల్లడుబోయసింగడొకడు ।
కన్న నాలంజకొడుకులుకపులుగాక । వేదశాస్త్రం
బులేడను విప్రులేడ। మ॥ దొరవడ్డనెంత చదువరై
న తనమున్నితాజెప్ప కార్యసాధక ములేదు ।
రంభైనతన కుచకుంభముల్ దనచేతతాబట్టు

కొనస సుఖతరము లేదు। తగవులో నాపురందరు
డైనతనప్రతిజ్ఞతాజెప్పుకొనిన పెత్తనము లేదు। తను
జేయుపుణ్యమింతని యొరులతోజెప్ప బ్రహ్మాదేవు
నికైన ఫలము లేదుగనక నివియెల్లయొరులచేగానిభు
వని। తమసుశక్తినిమంత్ర తంత్రములు లేవు। మ॥

పౌరసాముదిని కార్యసరణివచ్చిన వేళ పా
ఱిపోజూచినబంటువాని। అగ్నిసాక్షిగను పెండ్లా
డినతనయింతినేలక పరకాంత నేసయువాని। క
బ్బముత్సేయుసత్కవిజనాళికికల్గినంతలో నీవియ్య
నట్టివానియిచ్చినదీవెన యివ్వక సత్యాశతోనీ
ల్గుయాచకుండైనవాని। గట్టిముచ్చలతో బడగొ
ట్టివిరగ। గట్టిపంపించవలయును కాలుపురికి। మ।
నంబిక విత్వంబుతంబళిజ్యోశ్యంబువల నొప్పుకో
మటివైష్ణవంబు। వరుసనేయుప్పర వానిసన్యాసం
బుతరువాతశూద్రసంతర్పణంబు। రజకుని గానం
బురండా ప్రభుత్వంబు వెలయు గానరవలవితరణం
బు। సా తానివిద్యాంసశాస్త్రవాదము వేశ్యతన
యుడబ్బకు జెట్టుతద్దినంబు। సుభయభ్రష్టత్వము
లుజూడ నుర్విలోన। రాజసభలందు నెన్నగాా

పుగడర ॥ మ ॥ నత్తులేకుండినను త్రయిదుముకర్రం
డునూరాలలందునరుతుస్త్రీలయందు । మద్యపక్వస్థల
మందుకన్నె రమితుయతని చేకుమ్మరియాముమందు।
కాటుకపొగయందు కాళ్ళచప్పుడుయందుదొమ్మ
రిపాయించుడోలునందు। దీపము లేనట్టిది ప్వాకంబ
మునందుమూర్జాలముఖమందుమాంసమందు । ము
దముతోసంతతమునీడు వదినెగాదు విడిచి జేసుకవి
ర్లనువిడువకుండు। మ॥ 46 పతికి మోహ
ములేని సతిజవ్వనంబేల పరిమళించని సుమప్రచ
యమేల । పండితకవివర్యులుండని సభయేల శీలే
నిసత్క్షత్రసమితియేల। పుత్రసంపద లేని పురుషునికి
లిమేల కలహంసములులేని కొలనుయేల। శుకపిక
రవమొకించుక లేని వనమేల రాజు పాలించని రా
జ్యమేల। రవివికసనంబులేనట్టిదివసమేల। ధైర్య
మొదవని వస్రాయితసముదేల। మ॥

రతికిమారొర్రని సిగ్గుపాటమును భీతి
భోజనకాలమందున సంశయంబు। యిచ్చోటియే
చింత జెప్పి పసులను గాచి హేసవృత్తిని భిక్షమెత్తి
గోడలు దాటి ప్రయుత్తికూళ్ళ కొబోయి మైతులబడి
నిక్షేప్పనటికోనెలసంబినాకిటుక నుపాడ్సులంజెకా

ళ్ళుబిడ్డకి । కన్నతొత్తులతప్పక క్ష్మత్రిగతి చెడింపా
లుబిడ్డల పరులంటుజేసి । సటిసేవకుసిపిగల్గుతేసి పా
డె । కవివరులదూరు గంధపర్గములు గేరు । పరుని
పనిమిజునొకరిని చెరుపగోరు। మ॥ పరకాంతపయి
యాసబడిన పూనప్రలకుసగుబాటుమునను నతగని
దిగులు । నగపుపివుద్ధంబునాచారహీనత చేసొప్పు
పోవుట సిగ్గుచెపుట । అపకీర్తిబంధుజనాళి దూషిం
చుటనీతియుపొలగుట నిపరిజెపుట । బరలోకహాని
లంపటునొన్నయూల్గుట పరప్రదప్పుట దేహాబలముజె
పుట । తనయాలి చేతపోటుస కృశించుట దానివ
రుపుగన్గొనినజీవంబుగొసుట । ముజ్జగముతేలునా
పిరాజ్ఞా ర్తికైన । కానిమృత్యుత్రిగడంత వాన్నికైన
మ॥ పరపళంబులగాన్పిభయము చేసురికెసరాజు
గాడతపుగోరాజుగాని । ధర్మంబులకు విఘాతము
సేయుమంత్రి శేఖరుడుగాడతడు సంకరుడుగాని।
విద్యాప్రసంగముల్వి సరసజ్ఞత లేనిరచ్చగాదదిపూ
లకచ్చగాని । పతితోడకలహాన్పిపడుకుండియేడ్పె
టి నాలుగాదది యెజ్జతేలుగాని । శాస్త్రములమిం
చినట్టి యాచారమైననిష్ఠగాదాత్రసిలె వెసుజెప్పగా
ని। మ॥ [illegible]

క్షి మోహముతగనియూశ అనుదినంబును వేట
యధికనిష్ఠురమాట వెదరికంబును పిరికితనము।
అతిలోభమును మన్దగతి హెచ్చుకోపమున మితవా
చాలత యనృతములును। ఖండితంబాడుటగర్వం
బు ప్రజ్ఞలవేళ నవ్వైనంబు విప్రనింద। ఆప్తజనముల
దూరుట నసురతిండిమాన వేంద్రుల పదవికిపాసులి
వియు। మ॥ పాలన లేనిభూపతియైన నతని దగ్గర
నుండుమంత్రి ధగ్డియునైన। చవిటిరాయునైన సే
వకుజోడైన నవసరగాడు దివానుయైన। పరుసబ
క్షి చిత్తవైకల్యుడైన నుకడు ద్ఘినత్తివగాలతైన। కోశ
పాలునకునుకుండేటి వ్యాధైనను గ్రాణగాని కత్యు
గ్రమయిన। పాతలకు మోసపుచటివిద్వాంసుల
కును ప్రాణకంటకమాభూమి ప్రజకుకీడు। మ॥ పీసు
గంధపు మోము ప్లిలిమీసంబులు కన్త్రైశరీరంబు కాకి
నలుపు। ఆర్చుకంణ్ణును పెన్సు నంటిన నుదరంబు
నుపగళవములముంపు నోరుకంపు। చెయిచెయ్యాది
గరాచి జెక్కిలొచ్చ్యుర్లుట్టుట డవడలసొట్టపాదముల
విట్టు। నొకరినిజూచి మేలోర్చలే కేడ్చుటదార్చా
స్త్రగుణములు తగనియూశ। యుట్టియవలక్షణపు

మంత్రినేర్పఱించ । దొరలకపకీర్తిదెచ్చునా దుర్జ
నుండు। మ॥ పూబొదలోదాగియున్న రీతిని మొ
గలిరేకున ముండ్లు మొలచినట్లు । నందనవనము
లో నాగుబామున్నట్లుచందమామునకు నల్పుజెందిన
ట్లు। సొగసైనలేమకు సెగరోగమున్నట్టు మృగ
నాభిలోఁబ్రప్పితగిలినట్లు । జలధిలోఁపెద్దకఱ సన్భ
వంబయినట్లు కమలాప్తునకు శనిగలిగినట్లు । పద్మ
రాగమునకు పటలమేర్పడినట్లు బుగ్గవాకిటిచట్టు
బుట్టినట్లు । ధర్మవిమలయిన రాజసంస్థానములను ।
జేరునాకొఱకఱ చీవాట్లు మూరిశుంత। మ॥ పయి
మాటలొకలక్ష పలికితే నేనరాహంకారవర్తనకుం
గవలయు । నణపజాలక కానలందు బోతేనరా
యెరుకదెల్పెటిమూతిఁ దొరకవలయు । దొరికి
నాడని వేడఱనరసితేనేనరాగురుపదంబులభక్తిను
దరవలయు । కుదిరెనంచని యూరకుండితేనే న
రాబాయకాత్మనుపాటి సేయవలయు । చేసితేగా
మహాచెగదోసి శుద్ధగంగనెత్తినయట్లుముక్తిగాన్చ
వలయు। మ॥ భట్టురాచార్యులవట్టులుకాగానె పొస
గశ్రీమూర్ఖపుబుఱ్ఱలొనె । అలరాచ బిడ్డస్మరాల

యుంబైతేనేమిపూజకు వాసానిప్రస్ప్పమానె ఏలేశ్వ
రోపాధ్యాయుబుద్ధులైతైనేమి రామూరి పెద్దపిరంగి
మానెఅలతాళ్ళపాక చిన్నన్న రోమములైతేతేంబు
రుదన్నైనతస్తుతానె। హంకరించిన యెటువంటిమం
కునైనతిట్టవలయును కవులకు దిట్టమిదియు। మ॥
భడవాకుపత్రియెన్న బహాదరీలేనూరుదళ్ళవాయి
కొకపూర ధర్మచేట। పడిశేటితొత్తుకు పోజులకమ్మ
లుతాటాకుముద్దులు తల్లిచెప్పలదన్నిదానళ్ళకు తాజీత
వాజముకవిసింహాములగన్న గానిమన్న। బైసినిసు
బ్బికిబారిశాలువజోడువిద్వాంసులకు బెడవెలితి గు
ద్దఘనమునీచంబెఱుంగక కలియుగమున నవనిన
నుతురు మూఢులైనట్టి దొరలు। మ॥

మంగలకత్తిపైనంగవేసినయట్లుకోడె తాచును
ముద్దులాడినట్లుకొఱవితో నడినెత్తిగోకినట్లీనిన పు
లితోడసాముకు బూనినట్లు పెద్దసింగమును రా
నదలించి కొను నట్లు మిణుకు వజ్రపురవ్వమిం
గినట్లుగొర్రెమీదను గొన్తుకూర్చుకొనినట్లు నూతి
పై పసిబిడ్డనునిచినట్లుక్ష్మాతలేంద్రుల సేవనిష్టంబువా
ర। లిఖ్నిరని గర్భమునసిక్కియెగరరాదు। మ॥

మకరన్దపానంబు మధుకరాళికి గాక జోరీగచని
గనిజుఱ్ఱుగలదె హరిపదాబ్జధ్యానమునసుజనులకుగా
క చెనటి సద్భక్తితోఁజేయగలదె। కవితార్థనైజతను
వివేకులుగాక యవివేకిచవియొగ్గియూనగలడె। వ
నితాపతివేడకుఁ బాంచాలునకుగాక దైనసంతసంబు
తెలియగలడె। రాజసభల పరోపకారిపనులు దెలు
ప। శ్రోత్రియులకుగాక మష్టులు చెప్పగలరె। మ॥ మ
ద్యపానులతోడ మచ్చిక కారాదు భటవాల గొప్ప
గాబట్టరాదు శాత్రవునింట్లభోజనము సేయగరా
దు సన్యాసులను గేలి సలుపరాదు దేవభూసురవృ
త్తితెరవుబోవగరాదు పరులాండ్రగనియూరకపడగ
రాదు। కంకోష్టునకునధికారమివ్వగరాదు చెలగి
లోభినిచేరబిలువరాదు। లస్పగాడ్రనుతగవులకు
న్చరాదు। మాతృపితరులయెడ భక్తి మరువరాదు।
మ॥ మన్ననలేనిభూమండలేన్ద్రునికొల్వులాలిన్చ
నేరనిలజ్జ హీందు। వస్తుహోతుఁద్దనేవాని చుట్టరికంబు
బుద్ధితకుఁబవానివద్దరుణము। సరిగానివానితోసర
స్తోక్తిసకన్న బలవస్తునిష్టనుపడుచుకొనుట సాటుహా
స్యజాతితోజగడంబు ప్రాణహానిమూర్ఖునిమైత్రికి సా

హాపడుట । అఘమిదిపురుషునకు భువినకుసకై
న । మరచియుప్పనిజేసినమానహాని। మ॥ మన్నిం
చునరపతి మమతతప్పిన వెనుక నుత్తమున్నాఘామి
నున్నరాదు పైనిటుండొక్క డేర్పడినట్టి వేశ్యపై
యెంతవాడైన నాసింపరాదు అన్నదమ్ములతో కో
ట్లాడిమానసమునిర్జింపకను తామసింపరాదు । పగ
తుడ నెనిరుగాభూ షిన్చెనసువానినెయ్యంబు గన
కచన్వియ్యరాదు । చెలునతో రాచకార్యముల్చె
ప్పరాదుపలువమంత్రైనదొరలకుపరువులేదు ॥ మ॥
రణభేరితెగువైన రాజశ్వేతచ్ఛత్ర మేనుగుఇవినా
లు గేకరాశి ।మారున్నకీరంబుమదనమిరుండునురా
కాసుధాకరుండేకరాశి । వేదముల్గోవులువిప్రోత్త
ములుదర్బ లేర్పరింపకనాలు గేకరాశి ।మూఢాత్ము
డత్యంత మూర్ఖుడుగాడిదె కాకివిందునాలు గేకరా
శి । ద్విపదకావ్యంబు ముదిలన్జదిడ్డికంత । యిప్పనే
రనిరన్నబైనేకరాశి। మ॥ రతికిదారొక్కని సిగ్గురణ
మున భీతిభోజనకాలమందునసంశయంబు । ఇచ్చె
టియేచింత మెచ్చినయెడలేమి అచ్చినవానిపైహం
కరింపు । తగవున మొగమాట దానమిచ్చకులకుద

పమొనర్చెటివేళ తామసంబు। కూర్మిచేసినచోటకూ
హాకంబద్భుతదోహవర్తనులపై మోహానృష్టి । న
వని సత్కీర్తికోసమై యాశనొస్గు రాజపర్యులకివి
యు కారాసిపనులు। వు॥ రాజులమన్చుబొట్టిలు
నివిరితేకాదు యనిమొనలో నటుకాడవలయు ।
మంత్రులమని బొంకుమాటలాడితెకాదు యిప్పిం
చనేర్చితానివ్వవలయు । కవులమంచంతింతగాన
ల్లితేకాదుచిత్రప్రబంధముల్చేయవలయు । తపసు
లమనినిక్కితలలుపెంచి తెకాదునిర్వికల్పసమాధినె
టుగవలయు ఇచ్చితేనేమి విస యొక్క తెరుగవల
యు । గడుసుకూతలసత్కీర్తికలగబోదు । రా
మాన్దకతల్లెల్లమేమెరుంగని పనేకాటమురాజును క
ర్ణుడోడెబాగోతకతలంతపాటమేసందుసముందునిగ
నేశుడర్జునునిరగబొడిచె భారతకతలోనబాల రా
జొకడుకుంభకర్ణుంబట్టినుత్తసించెకంద పురండా
లకతప్పిల్లికాటేరి యీరభద్రునియిుసయించిచంపె
అనుచుమూర్ఖులు బలుకుచుండువనియందు కవివరుల
వేడబోయిపకాలమంపు।వు॥లత్తుకరంగుచల్లడము
మిటారంపుచౌకట్లు తగిటమీర్సా నుూంబ ।

మృగవాలపంచిగమాయయుజవ్వా జితిలకముజాతి
కెంపులబులాకు। పులిగోరుతాయిపచ్చల బాజిబందు ని
ద్రామెలఁడాణెజల్తారువాణె। కుడిపదంబునకు జా
గఱిలఁఘుంటలు ఘల్లనిమ్రోయుచుండఁగాసిక
పుటంబె। నిటుగాపిన్న వైనల్లనాటఁములకు నరుగు
చుమధ్యధేనుకాసురునిబట్టి। గొట్టిపఁగాలవ్రో
యుమాఁడెలపియు॥ వంకర పాగాలుమంపు మ
చ్చల కోళ్లు చవిసంయుకలములు చేరుమాళ్లు। మి
గాక్షవైసింజెరాడెడు ధోవతుల్బిగతరంబుగనుదా
ర్లిమొహాళ్లు। చాపలవలెనుపూస్తి మీసములఁబాదా
స్వక్షైయంసు। పెద్దపత్రములుసు। శోగనుగావరపద్మ
తగట్టు కహర్చుంపి ఉంకుహాంష్ఠగ శిరోంనుబుచే
ను। కంఘీటులనాట్యాఃములపు పిఖ్నములునేయు।
రామనాళిండములు తినేనాయసాలు॥ ౬౬॥ వ
యసుదెరిసకాంత వక్షోజములభంగ సంగమంబైన
శిక్షకంబురీది। గర్భిణీజాగదాయికాంతయుండెడి
తీరు పాంచరోగము ంయమాటీయవలి। మొగము
ల్లో పొడ యెల్లోచ్చు కైపడు యాపపోయెన గాడ్రె
మొనికపఁడి। అస్త్రదాతెరవాగియుంచాలపోలి కెమ
గమపోయురదేవనగనిలువు। యూచకొలఁగావిత

లవేలవేసిపెట్ట। నున్న జుట్టుగదా యుండగన్న కొ
డుకు ॥వే॥ ౬౭॥ పలుపురూపెఱుంగనిపనుపుమర్త్యా
లకు సూకరమైన మనిసిగాగానుపించు। ఆకలి
నాలికయపుటియెఱుంగడు యంబుత్రైనను నిష్టంచ
నుచుగోత్రిలు। కోపంబెదటిగొప్పకొద్దియెఱుంగడు
ప్రాణబంధుప్రైనవగతుదేహము। నిలువనుండబెఱుం
గడువచ్చినప్పుడుకన్నెపై పరికియ్యగానుపించు।
తాప్యంబునిలాయ కాలంబెఱుంగడు యిచ్చినెంచి
న వేళ నెనయగోరు। హాయిన్నైనను నవగెల్వపల
నగాడు। యితరపైనట్ట్రిమానిప్రైలెంతేగాదు ॥వే॥ వ
సుధాధిపునకువిత్యానగుణము జారునకుసత్యంబు
చోరునకుభయము। లంజకు మొగమాటపంజకు
ధైర్యమెంగిలికెగ్గు మద్యపానులకు సిగ్గు। ద్రవ్యాధి
కులకును దానంబుకోడను గన్నపుడు నొగనుకత్తె
లకునీతి। పలుగాకులకు మేలు పంజగొడ్డుకుపాలు
మానికకుకర్త్యకోమటికిపన్ను। మేక మెడచన్ను ల
కుపాలు మేడిపూలు। లేవ త్రిభువనములనుమాత్రించి
చూడ ॥వే॥ నాల్గ్యణంబునిన్వాణాన నేయుట
కణకషాయంబు నిష్ఫలమనుట। హాస్యభూషణము

నర్చన శేయుట నేత్రభూషణము నీనీటుగనుట
హృదయభూషణము నిన్నుదిగాయకుండుట మస్త
భూషణము నిన్మ్రొక్కుటయ । అంఘ్రిభూషణము
నిత్రాంగనిదలయు విక్షిణంబేసణర్థురచరిత్రసతము
లభూషణములెన్ని జన్మములకు నయియెగాక నుటింత
కన్నెమిగలవు ॥ మడిరి వాధిక్యము చిన్న వ
యసు వెంబ్లామైన దారిద్ర్యమున వెక్కితనయు
నైన । అతుల వాచాటకానికి తిభాషిలంజైన బొమగన
స త్రిల్లుభానగనైన । నంగీతవిదునకు జటదారితోడై
స యెసము వెన్నట్టియునైన । వెనువాన కాల
మందు నీమైనమైనను చలికాలమున దీక్షనలుపనైన
మరణమిక వేరెలేదు భూమండలమున । రెకొనే
యుంగ రాజ యూము ఘనమహిమ ॥ మ ॥ ౭౧ ॥ వితే
రణశౌర్య ప్రతిష్ఠున కేకాకమీసము వినినాతికోసకే
ల । శిరిగల ఘనసువాసిని కొప్పునకు గాపబొంతు
మల్లెలు బోడిముండకేల । ప్రజసుఖింపగ జేయుపం
టచెర్వుకుకాక గండిసంటకు రాతికట్టు మేల । జా
త్రైన వారాహవాతి తేజికికాక కరుకులకళ్లెంబుగా
డ్డకేల । యమలితంబైనయి బారతి ప్రసను కాక । ఈ

ధ వేశ్యకుమంగళసూత్రమేల ॥ ము౨ ॥ విఖ్యాతిక
లరాజు వివరింపనిలిపె నాయింపరేమిటికంచు గం
డుచుండు । మోయురానుకుగా్రమున చెప్పకొడ్ల
నజలకు బరాతములిన్నివిచా్రయు । తిండికిచేటు
గాపంసితులేల తెప్పన సెలవిస్తుని బోరుచుండు ।
వారికాల్వలు పెట్టి బహుమతిమ్మన్న ను చలవ ఖరి
దు వస్త్రములనిచ్చు । నిట్టియపకీర్తి మంత్రినిబెట్టిత
గవు । మంచిమాటలబరిగలోయించు పరెసు । ము॥
వ్యాసాదులను వరాసపద్యాలు తపసెల్లగోట్టుకొ
న్న దిబ్బల్లకేసు । బలజాతిభవశి వాదులుగూడ భ్రి
మసింది దుగఃంధముగనుచ్చపొంచికేసు । నేతుః
మంపని నిబ్రసిల్లేరు విద్యలుకోటినేర్చినభొట్టుకూ
టికేను । యేకచక్రముగభూమేలినరాజైన కడచే
డుజానలకాటికేను । కీర్తియపకీర్తిఃదక్క్రతక్క్రవ
విసిల్వ । బోపురాశ్వతమయినట్టుపుడమిలోన । ము॥
స్థలితదండమునకు వికసనంబులుగొప్పయారి షా
మ్యోడిదివ్వెకధికదీప్తి । కట్టనిల్వనిచెమ్వగడియలో
పలనింపు బ్రతుకనేరని బిడ్డబారెడంత । వృద్ధినొం
దనిచెట్టు పెక్రతేగడి జాడ్య మొచ్చుమంపటిమగ

నికిచ్చు తళుకు । మన్నించుటకెపొరల్ తగనిచన్ని
చ్చుటపాయిపాలకై పాలుపొంగు బెల్లవెరుగుటవిషు
గుటకని గొంచె మెరుగరేక । నదరిపడుచుండునా
కొర్కె-కర్కె-యిల్లు జెసుడు । మ॥ తిరి సంకలంకనువ
ణక సంకల్పకొకసారి ముద్దు మాపెడికొత్త ముంచల
కుడు । సాహాయినీస్తకు జాతిపిగాంస్తకుంబంగి వా
యూలకుబంపెసకుడు । భవరాలకుపలేని బహురాల
కుడు పంకుపాస్క విధులకునుపొంచి పంపలకుసు ।
కలిమిపంపగలకు గాపడిపద్యకు తోడుబోతులకా
టపాస్తు బలకు । లోకతపముని కేర్పుటాపదావిభవాని
గడనపిస్తకుగాక నత్కర్ప్రలకొనా । మ॥ హేమాచ
ల శృంగమెక్కె-రెక్కె-ప్పుచు గాకిహాయిగనేపె
కంబుగాదు । గంగావినమలలోగలయుచుంచగనే
యఘకేశముకు దప్పయుపయగాదు । తెగదినే
తలపెక్కె-పెగయు బలసితెకాదు । మన్న పోతేపుగ
నున్నగాదు । పాపసలాస్థైయెంత బాడుగనగాబెరి
గినకుక్కె-పోతయినసుగోవుగాదు । పునఃతస్థానమం
డుకూర్చుండపగానె । భస్మ సర్పిగుగాక వసిష్ఠుకాదు
మ॥ వెల్లుల్లినపముతో మెలయంగజాలిగెపెకము పా

దూరుకుపోతురాజు। సాలెదేండ్లలోన సాతాని
పండితుండంఘులలోన నేకాక్షిశ్రేష్ఠు। దత్తలోభి
రాజునకధర్మంబునడుగనివాడె పోపండితవర్యుడ
రయ। కాపుమంత్రులలోన కాశేరిదైవంబుకోక్క
రాయులలోక్కికొంగ ఘనము। గుడిశైవేటుల క్లి
లుగుత్తలంజ। గనకనీరీతి పెక్కులుగలవు దలప॥
మ॥ పాలనలేని భూపతిని కొల్చుటరోత మౌదార్య
హీనునినడుగరోత। కులహీనజనులతో కలహింప
గారోతగుణహీన కామినిగూడరోత। పాషండజను
లపైబ్రాంతినొందుటరోతమత్సరులతో మై
త్రిరోత। తుచ్ఛపురుషులకునిచ్చి గొంటుటరోత చె
లగినద్గురునింపనేయురోత। వేదశాస్త్రాలవిద్యలు
వినగరోత। కూర్మిదైహారిభ్రకుగూడరోత॥మ॥పసచడి
య త్రింటు పడియుండుటదిరోతపరువు తప్పినయ
డ్రి బతుకురోతరుణపడిసౌఖ్యంబు పలుభుజించు
టరోత పరులకలిమికి దుఃఖపడుటరోత।
తనకులాచారంబు దప్పినదుచుటరోతధ
రణీశునకు పిరికితనమురోత। పిలువనిపెత్తనంబున
కుబోవుటరోత యల్పుతోసరసంబాడరోత।
యొకరియాలినిగనుగొనిపగవరోత। సతికెజాలని
పురుషుని బ్రతుకురోత॥ మ॥ ౨౧॥ సందెగణంబె

క్రీ–వడివీధి నేవచ్చు దైవమోగంగ మోథమ్మరాజో
యినకాప్పశీనిడో సీరుడో నస్పృడో నిస్పృడైతేవె
నుకతోకలేదె। ఆష్టురాగన పతో బొమ్మసితామ్మహా
చీత్మారె యుంటెసింగమేది। మంచిదిచూతాము
మారమ్మ కాబోలు మారమ్మరైతేసుమాలమేది। ప్రా
కృతజనంబులీరీతి పలుకుచుండు। దెలివియించుక
లేకను దెలుసుకొనక। మద॥ వేదశాస్త్రంబులువిన
సొంపులేదాయెసంగీతవిద్య బల్చువకనాయె। కవి
తారసజ్ఞత కలపోను లేదాయెపారమార్థికబుద్ధి
భస్మమాయె। భూతలేంద్రులకు దుర్బుద్ధులే మెం
డాయెనీచమహాత్వంబు నెగడిపోయె। వర్ణాశ్ర
మాచారవర్ణన లేదాయె హీనకులంబులు హెచ్చు
లాయె। యవనియికమీదనయినదుడ్డంత వెళులు।
యోనిగలలంజముండగా బుటవలయు। మదరిపు
విపాలమునిజన హృదయపోల। వేణుగోపాలభక్త
సంత్రాణశీల.

వేణుగోపాలశతకము సంపూర్ణము.

ప్రచురపత్రిక.

ప్రకృతమున మదరాసు మొదలగు ముద్రాక్షరశాలలలో ముద్రించు గ్రంథములలో అనేకతప్పులుండుటచేత చదువరులకుఅనుపయోగమగునని యెంచి పండితులచేత తప్పులన్ని ఒప్పులుగా పరిష్కరణచేయించి మంచికాగితములుంచి తెలుగున హెడ్డింగులైపుతో అనేకరకములశతకములును గ్రెటుప్రైమరీతో స్త్రీలపాటలు 100 రకములును యింకా దండకములు కథలు ప్రబంధములు మున్నగునవి మాస్వంత ఆఫీసునందు ముద్రించుచున్నారము. వెలలు సరసముగానుండును! విశేషము కొనువారికి సరిఅయిన కమీషను యివ్వబడును. రు 0-0-6 లేబిల్సుపంపితే కేట్లాగుపంపుదుము. తెలుగునను యిన్గ్లీషునను గ్రంథములు కూలికి అచ్చువేయుదుము.

ఇట్లు విధేయుఁడు,

మంగు వెంకటరంగనాధరావు.

కాకినాడ, పత్రివారివీధి మ్యూనిశిపల్ నెం *1862* రు పెద్దమశీదుకు పడమరవైపు యిల్లు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర విద్యాసాగరముద్రాక్షరశాల.